

[Steen Folke]

Under et af de møder, vi havde i det udenrigspolitiske nævn om sagen her for nylig, spurgte jeg udenrigsministeren, om han ville udarbejde et notat, der gjorde rede for fortilfælde, og jeg sagde, at hvis man havde lyst til at gå tilbage til Estrups provisorietid, så var man velkommen, hvis man fandt det nyttigt i denne sammenhæng. Sagen var, at jeg ikke kunne få noget notat om disse fortilfælde. Derfor bliver jeg nødt til at gentage spørgsmålet her i salen.

I mellemtiden har jeg selv forsøgt at sætte mig lidt ind i, om der kunne være fortilfælde, hvor regeringen har handlet i direkte modstrid med det udenrigspolitiske nævn. Jeg troede selv, at der var ét fortilfælde, og der er også noget, der ligner et fortilfælde, eller måske 2, tilbage – karakteristisk nok – i den tid, hvor Danmarks udenrigsminister hed Ole Bjørn Kraft. Ole Bjørn Kraft var nok den mest reaktionære NATO-høg, der har beklædt udenrigsministerposten i nyere tid. Der blegner selv vor nuværende udenrigsminister, skal det siges. I Ole Bjørn Krafts tid var der et par sager. Der var bl.a. en sag i januar 1953. Jeg kan sige, at folketingets bibliotek har hjulpet mig med at finde de tidligere sager.

I 1953 rejste Ole Bjørn Kraft til NATO og sagde, at Danmark støttede Frankrigs krigsførelse i Indokina. Det var unægtelig et klart konservativt standpunkt. Problemet på det tidspunkt var, at han havde glemt at orientere udenrigsnævnet om det, og det var en udtalelse af forholdsvis vidtrækkende betydning. Sagen minder alligevel ikke rigtig om den nuværende, for Ole Bjørn Kraft beklagede bagefter og trak i land.

Der var et andet tilfælde, som også er fra 1953, nu fra september, hvor Ole Bjørn Kraft som udenrigsminister gik imod, at Kina blev optaget i FN. Igen et klart konservativt standpunkt. Sådan instruerede han også den danske FN-ambassadør på det tidspunkt, og også dér viste det sig, at han bestemte ikke var i overensstemmelse med et flertal i det udenrigspolitiske nævn. Der skete bl.a. det, at der blev udskrevet valg et par dage efter, men der skete også det, at Ole Bjørn Kraft dengang forklarede, at der var en kommunikationsbrist mellem den danske regering, nemlig ham, og ambassadøren ved FN. Det var så at sige ikke med vilje, han havde gjort det. Også her kom der altså en beklagelse

bagefter. Så kom valget, og så blev sagen glemt.

Det er de to eneste fortilfælde, jeg har været i stand til at finde, og jeg synes, de er meget interessante. Jeg synes i det hele taget, spørgsmålet om historiske fortilfælde er interessant, for det er ikke hver dag, regeringen koldt og kynisk handler i modstrid med, hvad den ved der er flertal for i det udenrigspolitiske nævn. Jeg vil gerne ved denne lejlighed spørge udenrigsministeren, om han kan nævne klare fortilfælde, for disse to var i virkeligheden ikke så klare. I hvert fald blev der bakket ud bagefter, mens denne regering er blevet ved med at sige: vi står ved, hvad vi har gjort; vi vidste godt, at der var et flertal imod, men det rager os en høstblomst; vi gør, hvad vi gør. Kan udenrigsministeren sige, om der er andre fortilfælde, der kan belyse dette problem?

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil gerne indlede med at sige, at regeringen anser Danmarks medlemskab af FN og arbejdet i FN for at være et særdeles vigtigt led i vores udenrigspolitik. Hvis ikke vi gjorde det, havde vi heller ikke haft denne debat i dag. Hvis vi syntes, det var lige meget, hvordan man stemte i de forskellige FN-udvalg, så havde vi da bare for at undgå vrøvl sørget for at være dækket ind i alle ender og kanter. Så havde vi ikke sørget for at foretage den selvstændige vurdering, som rent faktisk førte til, at vi gav den stemmeinstruks, som vi gjorde.

Så kan man spørge, om det at afgive stemme for nogle resolutionsforslag i et udvalg, altså forud for den endelige afstemning i plenarforsamlingen, skal regnes for at være en beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde i grundlovens forstand. Det har jeg altså skønnet at det ikke var, og det vil jeg mene er et rimeligt skøn. Det, der står i grundloven – vel, man kan komme ind på alle mulige fortolkninger, men det har vel snarere betydning, hvis vi skal erklære krig et eller andet sted eller noget i den retning. En foreløbig afstemning i et udvalg, hvor der først senere skal foretages endelige afstemninger i plenum, er oprigtig talt ikke noget, der med rimelighed kan siges at falde ind under grundlovens bestemmelser.